

Waar moet groei vandaan komen?

De vergrijzing zet ons land voor grote uitdagingen. Hoe zullen we er immers voor zorgen dat pensioenen en zorg betaalbaar blijven? Kortom, hoe blijft de welvaartsstaat overeind? Voka formuleert een ambitie van twee procent groei als oplossing voor de vergrijzingsgolf. Dat is ook het centrale thema van het Vokacongres op 19 november. Vokatribune bracht Bea Cantillon (Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck aan de Universiteit Antwerpen), Bart Sturtewagen (hoofdredacteur De Standaard), Gert Peersman (professor Economie aan de Universiteit Gent) en Eric Vermeylen (directeur Voka-kenniscentrum) rond de tafel voor een discussie over die groeiambitie. Frederik Meulewaeter

Is twee procent groei wenselijk en haalbaar?

Cantillon: "De vraag is wat we onder groei verstaan en wat we dan precies meten. Voor mij is dat alles wat groeit en in geld uit te drukken is. Geluk is bijvoorbeeld heel subjectief en persoonlijk. Daarom kan de overheid dat niet nastreven. Het doel moet zijn om welzijn en welvaart voor zoveel mogelijk mensen te verkrijgen."

Sturtewagen: "Misschien valt er iets te winnen met de term 'duurzame groei'. Groei moet immers over een langere periode beschouwd worden. Zo heeft een vorige generatie ons met een hoge schuld opgezadeld. De kosten van deze schuld zien we ook maar op een langere termijn. Die elementen zouden ook in het groeibegrip moeten zitten. In principe is iedereen voorstander van menselijke groei, dat de menselijke soort er op vooruit gaat."

"Groei zal vooral van onze productiviteit moeten komen, en in mindere mate door meer mensen aan het werk te krijgen"

Bea Cantillon

Peersman: "Het bbp omvat nu in ieder geval niet alles. Denk maar aan vrije tijd, wat je financieel niet kan meten. Al kan je ons economisch weefsel natuurlijk niet financieren met vrije tijd. Maar dat groei nodig is, daar is iedereen het over eens. Al was het maar om de vergrijzing te kunnen betalen."

Vermeylen: "Zelf hoor ik liever de term inclusieve groei, omdat die ook een maatschappelijke betekenis heeft, zowel voor ondernemers als voor de overheid en de mensen. De maatschappelijke uitdaging voor groei is eigenlijk drieledig: groei zorgt ervoor dat iedereen een job heeft en dus zijn boterham kan verdienen. Daarnaast is groei nodig om de gezondheidszorg en pensioenen te blijven financieren en om mensen die in de samenleving achterop hinken, toch te kunnen helpen."

Voor groei moeten meer mensen aan het werk. Hoe doen we dat?

Cantillon: "Ik geef het klassieke voorbeeld van de pastoor die met zijn meid trouwt. De pastoor betaalt zijn meid en zorgt dus voor economische groei. Maar ze worden verliefd en trouwen. De meid wordt dan de vrouw en blijft hetzelfde werk doen, zonder dat haar man haar betaalt. Trouwen met de meid vermindert dus het bbp. Eigenlijk is dat verhaal op grote schaal gebeurd de voorbije veertig jaar. De groei van het bbp is er toen gekomen doordat bijna alle vrouwen zijn beginnen werken. De fundamentele vraag is nu hoe we de komende veertig jaar voor groei zullen zorgen. Dat zal vooral komen door een groei van onze productiviteit, en in mindere mate door meer mensen aan het werk te krijgen."

Vermeylen: "Maar als we kijken naar de activiteitsgraad van de jongeren en ouderen, is daar toch nog veel potentieel. Ik ben het dus niet eens met professor Cantillon. We hebben nog een inhaalbeweging te doen tegenover de Scandinavische landen."

Cantillon: "Tot er zich een concreet voorbeeld aanmeldt en we hetzelfde zien gebeuren als vijf jaar geleden. Kijk naar het brugpensioen op 52 bij Ford. Telkens is er weer die verontwaardiging, maar de feiten blijven zich herhalen."

Vermeylen: "Wat het andere punt betreft, in de Verenigde Staten en Europa daalt de productiviteit structureel. Het zijn vooral industriële activiteiten die productiviteit genereren. We moeten dus meer op zoek gaan naar de trekkers van de economie. Dat zijn de zogenaamde 'hidden champions', bedrijven die wereldwijd actief zijn en ofwel marktleider zijn in Europa,

ofwel tot de top drie van de wereld behoren. We hebben dat onderzocht in Vlaanderen, en wat blijkt? Dergelijke hidden champions hebben een groei die sterker is dan het gemiddelde in hun sector. In feite zijn ze hefbomen van groeikracht. Daarnaast zijn ze ook aanzienlijk productiever dan de niet-hidden champions. Dergelijke voorbeelden zijn stimulansen voor de werkgelegenheid."

Sturtewagen: "We kunnen de productiviteit nog opdrijven, maar dan stoten we op een veelkoppig monster. Vergeet niet dat we dan een heleboel mensen uitstoten. Vroeger parkeerde ik bijvoorbeeld altijd aan de Anspachlaan. Aan de uitgang van de parking betaalde je altijd aan een vriendelijke oude man. Op een bepaald ogenblik was hij daar niet meer. Wellicht heeft men een efficiëntere manier gevonden dan die man. Dat bedrijf is beslist productiever geworden, maar de samenleving zit met een maatschappelijke kost, want de man krijgt nu wellicht een werkloosheidsuitkering. De kat bijt altijd in haar staart. Je moet leren werken met andere mensen dan degenen die bij uitstek geschikt zijn voor een bepaalde taak."

Peersman: "Daar ligt een grote rol voor de bedrijven weggelegd. Het is te gemakkelijk om iemand die te oud of niet meer productief genoeg is, op de maatschappij af te wentelen. Je mag zo'n man dan wel afgedankt of vervangen hebben, je krijgt hem onrechtstreeks terug op je payroll. Door onze lage werkgelegenheidsgraad betalen we zo'n hoge belastingen op arbeid. Maar het draait om meer dan louter het financiële, want we zouden ons ook moeten buigen over hoe we deze mensen aan het werk houden om de kost voor iedereen draaglijker en beperkter te maken. Werkgeversorganisaties zouden bedrijven nog meer kunnen aanspreken op die responsabilisering."

Sturtewagen: "Productiviteit kan toch niet alles bepalen in de samenleving? In Frankrijk zie je aan winkels soms mensen die de klanten helpen met boodschappentassen in te laden. Wellicht zijn die mensen weinig productief, maar ze betekenen veel."

Vermeylen: "Voor minder productieve activiteiten hebben we het systeem van dienstencheques ontwikkeld. Productieve tweeverdieners kunnen met behulp van mensen die via dienstencheques tewerkgesteld zijn hun work-life-balans evenwichtig houden. En via dit systeem genereren we bijkomend nog inkomen voor de andere mensen. Ook dit is inclusiviteit."

Is het belangrijk dat we een groter onderscheid maken tussen jobs in de verdiensector en de budgetsector om ons systeem draaiende te houden?

Cantillon: "Dat onderscheid maken is vreemd. Kijk naar projectontwikkelaars, zij bouwen tegenwoordig meer scholen, ziekenhuizen en woonzorgcentra dan parkings of wegen. De grootste groeimarkt zit duidelijk in de gezondheidssector."

"We hebben op vlak van activiteitsgraad nog een grote inhaalbeweging te doen tegenover de Scandinavische landen" Eric Vermeylen

Peersman: "Bedrijven rijden op banen die de overheid legt. De overheid moedigt onderwijs en research aan. Daar zit ook een enorme toegevoegde waarde in. Uiteraard moet de overheid efficiënt omspringen met de middelen. Maar de overheid en de privé hangen samen."

Fnuikt een overheidsbeslag van 55 procent de economische groei?

Vermeylen: "Het is aan de overheid om te zorgen voor een goede omgeving en een goede service waardoor bedrijven goed kunnen werken, en dat tegen een redelijke prijs. Loonlasten, energieprijzen en competenties zijn belangrijke elementen. Vandaag krijgen we de service van landen als Griekenland en Spanje voor belastingen die even hoog zijn als die van een aantal Scandinavische landen. De uitdaging is dus om een redelijk overheidsbeslag te combineren met een veel efficiëntere overheid. Alleen zo kunnen we streven naar meer groei."

Cantillon: "We gaan het nooit met minder doen dan vijftig procent, gegeven de gezondheidskosten en de veroudering van de bevolking. Vergeet ook niet dat de mensen die we nog aan de slag moeten krijgen, niet de meest productieven zijn. Meestal zijn het ook laaggeschoolden. We zullen een kost moeten betalen om die mee te krijgen."

Peersman: "Ik denk dat we ons op dat gebied geen illusies moeten maken. Het zal al een prestatie zijn als we de komende twintig jaar het overheidsbeslag niet gaan verhogen. Want dat wil zeggen dat we met het huidige beslag de hele vergrijzing betalen, en dat we dus efficiënter werken met het huidige beslag. Op korte termijn kan het beslag wel dalen, maar niet op een termijn van twintig tot dertig jaar. Een overheidsbeslag op zich is trouwens niet groeivernietigend, als het goed wordt ingezet." ●

Download onze App

Vermeylen: "Als je bekijkt welke service de overheid geeft tegenover de belastingen die we betalen, staan we op de twintigste plaats van de OESO-landen die het dichtst bij ons aanleunen."

Wat zijn de recepten om onze economische groei te stimuleren?

Sturtewagen: "In de eerste plaats moeten we ons Belgisch wagonnetje aan de locomotief van Duitsland kunnen blijven haken. Als we daar niet in slagen, zijn we verloren."

"We kennen de motor van de volgende groeifase natuurlijk niet. Denk aan de opgang van schaliegas. Wie kende dat vijf jaar geleden?" Bart Sturtewagen

Peersman: "We kijken te weinig op een termijn van veertig tot vijftig jaar. Politici denken te vaak tot de volgende verkiezingen. Dat is verkeerd. Het voorstel van de btw-verlaging op elektriciteit is daar een voorbeeld van."

Cantillon: "Naast de gezondheidszorg zal de groei van de toekomst ook zitten in de groene economie. Daar moeten we ons beter op voorbereiden. Verschillende organisaties en ook de EU sporen ons aan om daar meer op in te zetten. Ook via die weg vallen productiviteitswinsten te halen."

Sturtewagen: "We kennen de motor van de volgende groeifase natuurlijk niet. Denk aan de opgang van schaliegas, een fossiele energiebron. Wie kende dat vijf jaar geleden? Schaliegas is niet onuitputtelijk, en ook vervuilend. Misschien overdrijven we de opgang van schaliegas ook wel. Maar het doorkruist wel de hele discussie rond het klimaat, want het is een fossiele brandstof. De onduidelijkheid over de gevolgen voor milieu en klimaat is erg groot. Gaat men binnenkort terug steenkool over de Atlantische oceaan vershippen naar Duitsland omdat men daar de kerncentrales gaat sluiten? We weten nog te weinig wat op ons afkomt, we moeten dus blijven inzetten op verschillende scenario's in die groei om innovatie te creëren."

Vermeylen: "Ik ben het er volledig mee eens dat er een enorm potentieel zit in de vergrijzingsmarkt en de groene economie. Alleen moeten we opletten dat de overheid geen subsidies organiseert van het ene bedrijf naar het andere. Tot op vandaag is de groene economie in Vlaanderen vooral gestimuleerd met groenestroomcertificaten die niet kostenefficiënt zijn. Dat kunnen we niet volhouden."

Een belangrijke factor voor blijvende economische groei is innovatie. Hoe veranker je die duurzaam in bedrijven?

Sturtewagen: "Alles gaat steeds sneller en dat maakt verankering van duurzaamheid net heel moeilijk. Iedere keer je een beslissing neemt, kan je je radicaal vergissen. Moeten wij binnen vijf jaar nog nieuwe drukpersen kopen? Niemand weet het. Maar of je het doet of niet, dat is wel de make of break van de sector. Dat gaat, denk ik, in veel sectoren zo. Je bent heel goed bezig, maar je maakt een kleine fout en het is meteen gedaan."

Vermeylen: "Essentieel is de innovatiestrategie van bedrijven. Dat betekent dat bedrijven klanten bijna afhankelijk maken van hun product en steeds sneller wereldpremières van nieuwe producten creëren. Dat geeft die bedrijven een comparatief voordeel ten opzichte van hun concurrenten. De cultuur van betrokkenheid en creativiteit weegt in die bedrijven veel zwaarder door dan formalisme. Anders kan je nooit snelheid halen."

Sturtewagen: "Maar zelfs met de meeste kennis van zaken en de beste gedrevenheid en kwaliteit van mensen, dan nog kan je je sterk vergissen. We weten immers te weinig wat op ons afkomt. We weten niet welke bedding de rivier gaat nemen."

Vermeylen: "Het is aan de bedrijven om hun positionering en strategie te handhaven op lange termijn."

"Het is voor bedrijven te gemakkelijk om iemand die te oud of niet meer productief genoeg is, op de maatschappij af te wentelen" Gert Peersman

Peersman: "Die strategie zal toch alleen maar werken als de gemiddelden stijgen, als het land als geheel vooruitgestuwd wordt. Als de hidden champions de rest niet meetrekken, of louter zorgen voor een herverdeling van groei, heeft hun groei weinig zin voor de samenleving." ■

SCHRIJF NU IN
TWEETPROCENT.BE

GEEF JE VOORDE VOLLE 2%

Kom op dinsdag 19 november naar het Vokacongres en ontdek alles over de Vlaamse hidden champions en het pact voor 2% economische groei.
www.tweeprocent.be

Jong Voka inspiratiemeeting
van 13u tot 16u
Vokacongres
van 16u tot 23u

19/11/2013
VOKACONGRES
TOUR & TAXIS BRUSSEL

